

Jak sprzedać używane auto

NOWELIZACJA | Podatnik, który przy zakupie samochodu odliczył podatek i wykorzystywał pojazd w działalności opodatkowanej, może zastosować zwolnienie przy jego zbyciu. Paradoksalnie, 23-proc. daninę doliczy ten, który kupił cztery kółka bez VAT.

Maciej Jurczyga

Z początkiem 2014 roku uległy zmianie przepisy dotyczące zwolnienia z opodatkowania tzw. towarów używanych. W wyniku tych zmian doszło do niespodziewanych konsekwencji w zakresie opodatkowania sprzedaży używanych samochodów osobowych.

Regulacje ogólne

Do końca 2013 roku, zgodnie z art. 43 ust. 1 pkt 2 ustawy o VAT, dostawa towarów używanych była zwolniona z opodatkowania pod warunkiem, że w stosunku do tych towarów sprzedającemu nie przysługiwało prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego. Zgodnie z ust. 2 tego samego przepisu, za towary używane uznawane były ruchomości, których okres używania przez podatnika dokonującego ich dostawy wyniósł co najmniej pół roku po nabyciu prawa do rozporządzania tymi towarami jak właściciel.

Z początkiem 2014 roku usunięto z ustawy o VAT definicję towaru używanego, natomiast regulacji decydującej o możliwości zwolnienia z opodatkowania nadano brzmienie zgodne z unijną dyrektywą o VAT. Obecnie z opodatkowania zwolniona jest dostawa towarów wykorzystywanych wyłącznie na cele działalności zwolnionej od podatku, jeżeli z tytułu nabycia, importu lub wytworzenia tych towarów sprzedającemu nie przysługiwało prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego. Innymi słowy, warunkiem zastosowania zwolnienia jest łączne zaistnienie dwóch przesłanek:

1. wykorzystywanie towaru wyłącznie na cele działalności zwolnionej od podatku oraz
2. brak prawa do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego przy nabyciu.

Druga ze wskazanych przesłanek niejako wynika z pierwszej. Założenie o wykorzystywaniu towaru na potrzeby działalności zwolnionej od podatku automatycznie wyklucza możliwość odliczenia podatku naliczonego. To właśnie przesłanka wykorzystywania towaru wyłącznie dla celów działalności zwolnionej od podatku będzie

decydować o ewentualnym zwolnieniu dostawy z VAT. Jest to o tyle istotne, że nawet jednorazowe użycie towaru do czynności opodatkowanych lub niepodlegających opodatkowaniu ze względu na miejsce świadczenia (np. świadczenie usług dla podatników z zagranicy) będzie powodować bezpowrotną utratę zwolnienia przedmiotowego w przypadku ich późniejszej sprzedaży.

Wyjątki

Ustawodawca, prawdopodobnie chcąc zachować dotychczasowe zasady w odniesieniu do używanych samochodów osobowych, w związku z którymi przysługiwało i będzie przysługiwać częściowe odliczenie podatku VAT, wprowadził (zachował) dla tej kategorii towarów wyjątek. Mianowicie, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 20 rozporządzenia ministra finansów z 20 grudnia 2013 r. w sprawie zwolnień od podatku od towarów i usług oraz warunków stosowania tych zwolnień (DzU z 2013 r., poz. 1722), zwalnia się od podatku dostawę samochodów osobowych i innych pojazdów samochodowych przez podatników, którym przy nabyciu tych samochodów i pojazdów przysługiwało prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w wysokości 50 proc. lub 60 proc. kwoty podatku nie więcej jednak niż odpowiednio 5000 zł lub 6000 zł.

Na podstawie tego przepisu podatnicy mogą zastosować zwolnienie w przypadku sprzedaży samochodów osobowych, przy których nabyciu odliczyli wskazaną część VAT, co było możliwe jedynie przy założeniu wykorzystywania tych pojazdów do czynności opodatkowanych. Wskazane zwolnienie jest przepisem szczególnym w stosunku do zasad ogólnych określonych w ustawie o VAT i będzie miało zastosowanie nawet wtedy, gdy na podstawie zasad ogólnych zastosowanie zwolnienia nie byłoby możliwe. Gdyby zaś pojazd był nabyty z zamiarem wykorzystania wyłącznie dla celów działalności zwolnionej od podatku, co wykluczałoby odliczenie jakiegokolwiek części podatku naliczonego, jego sprzedaż będzie mogła korzystać ze zwolnienia również na zasadach ogólnych.

Od osób fizycznych

Ustawodawca całkowicie zapomniał jednak o samochodach, przy których nabyciu możliwość odliczenia VAT w ogóle nie istniała. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku nabycia pojazdów od osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej lub od podmiotów prowadzących działalność, które stosują zwolnienie podmiotowe lub przedmiotowe. Jeżeli taki samochód był następnie wykorzystywany dla celów działalności opodatkowanej, przy jego sprzedaży nie będzie można zastosować zwolnienia ogólnego, gdyż nie jest spełniona przesłanka wykorzystywania pojazdu dla celów działalności

zwolnionej od podatku. Jednocześnie nie można zastosować zwolnienia z rozporządzenia, gdyż przy nabyciu pojazdu nie przysługiwało odliczenia podatku w żadnym zakresie.

Doszło więc do sytuacji, w której podatnik, który odliczył część podatku i wykorzystywał samochód dla celów działalności opodatkowanej będzie mógł zastosować zwolnienie w przypadku jego sprzedaży. Natomiast podatnik, który w ogóle nie miał możliwości odliczenia podatku, będzie go musiał przy sprzedaży naliczyć.

PRZYKŁAD

Podatnik kupił używany samochód osobowy od osoby fizycznej na podstawie umowy sprzedaży. W związku z tym nie odliczył VAT przy jego nabyciu. Samochód służy jego działalności gospodarczej opodatkowanej i niezwolnionej od VAT. Sprzedając samochód, co do zasady, będzie musiał naliczyć 23 proc. VAT.

Ten sam podatnik nabył drugi samochód osobowy. Tym razem nowy, bezpośrednio w salonie samochodowym, na podstawie faktury VAT. Mógł więc odliczyć 6000 zł VAT. Samochód także służy jego działalności gospodarczej opodatkowanej i niezwolnionej od VAT. Sprzedając ten samochód, podatnik będzie mógł skorzystać ze zwolnienia od VAT.

Koniec przykładu

Choć Ministerstwo Finansów zdawało sobie sprawę z nieracjonalności regulacji, projektowane zmiany w przepisach nie zostały zmodyfikowane i stały się obowiązującym prawem. W tej sytuacji podatnikom pozostają dwa wyjścia, dzięki którym mogą uniknąć opodatkowania patrz tabela.

Tabela

Jak korzystnie sprzedać samochód, od którego nie odliczono podatku

Rozwiązanie	Charakterystyka	Na co uważać
Przekazanie składników majątku wykorzystywanych dla celów działalności gospodarczej na cele osobiste	Taka czynność jest co prawda, na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy o VAT, zrównana z dostawą odpłatną (a więc i opodatkowaną), jednak tylko wtedy, gdy podatnikowi przysługiwało, w całości lub w części prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego przy nabyciu przekazywanego towaru. W sytuacji, gdy przy nabyciu prawo do odliczenia nie przysługiwało, przepis ten nie będzie miał zastosowania. W konsekwencji, przekazanie	Problematyczna będzie późniejsza sprzedaż pojazdu jako części majątku prywatnego. Co do zasady, sprzedaż majątku prywatnego nie podlega opodatkowaniu VAT. Nie wiadomo jednak, jak do takiej czynności podejść organy skarbowe, w szczególności w kontekście planowanego wprowadzenia do ordynacji podatkowej klauzuli czynności pozornych zmierzających

	na cele osobiste nie będzie podlegało opodatkowaniu podatkiem VAT.	do uchylania się od opodatkowania.
Procedura marża	VAT Bezpieczniejnym rozwiązaniem wydaje się sprzedaż samochodu w procedurze VAT marża. W tym systemie opodatkowaniu VAT podlega wyłącznie różnica pomiędzy ceną nabycia samochodu osobowego, a ceną uzyskaną z jego późniejszej sprzedaży. Biorąc zaś pod uwagę, że cena sprzedaży samochodu osobowego jest zwykle niższa niż cena jego nabycia, marża w takiej sytuacji nie wystąpi i tym samym nie wystąpi podatek VAT od niej.	Problemem pozostają regulacje dotyczące opodatkowania marży. Odczytując literalnie art. 120 ust. 4 ustawy o VAT, opodatkowanie w systemie VAT marża dotyczy jedynie towarów używanych nabytych uprzednio przez podatnika w ramach prowadzonej działalności w celu odprzedaży. Wiadomo zaś, że samochody nabywane są przede wszystkim jako element potrzebny do wykonywania określonej działalności, a nie jako jej przedmiot. Problematyczne będzie także opodatkowanie w ten sposób sprzedaży pojazdów, które podatnik nabył prywatnie, a dopiero po pewnym czasie zaczął wykorzystywać dla celów działalności opodatkowanej VAT. Podatnicy mogą się opierać na orzeczeniu TSUE w sprawie C-280/04 Jyske Finans A/S, w którym stwierdzono, że cel odprzedaży niekoniecznie musi być celem pierwszorzędym nabycia samochodu osobowego. Zdaniem Trybunału przedsiębiorstwo, które w ramach zwykłego wykonywania działalności gospodarczej odsprzedaje pojazdy, które nabyło jako używane celem przeznaczenia ich na potrzeby swojej działalności leasingowej, i dla którego odsprzedaż ta nie jest w chwili nabycia głównym celem, a jedynie celem drugorzędym, pochodnym do leasingu, może korzystać z opodatkowania na zasadzie marży.

Można zakładać, że zanim obydwie zaproponowane rozwiązania zostaną zaakceptowane przez organy podatkowe, wielu podatników będzie przeżywało stres związany z nieprzychylnym stanowiskiem fiskusa i ponosiło koszty prowadzenia sporów zarówno na etapie administracyjnym jak i sądowym. Wszystko to zaś tylko i wyłącznie przez niedopatrzenie projektodawców zmian.

Autor jest doktorem nauk ekonomicznych i biegłym rewidentem